

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ УЧИТЕЛЯ РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

ВСТУП

Із метою отримання зворотного зв'язку від педагогічних працівників щодо створеного професійного стандарту вчителя (далі – Стандарт), була розроблена он-лайн анкета (*Додаток А*), що була надіслана 40-а пілотним школам (*Додаток Б*). Очікувалося, що у процесі опитування візьмуть участь 3 представники від школи – директор (заступник директора), вчитель початкових класів і вчитель закладу загальної середньої освіти.

У результаті опитування було отримано відповіді від 107 респондентів (89%).

Водночас, було вирішено розширити запитання опитувальника, додавши запитання, що стосувалися рівнів формування компетентностей (*Додаток В*).

Розширена он-лайн анкета була надіслана іншим 40-а пілотним школам (всього 120 осіб) – *Додаток Г*, а також представникам закладів вищої педагогічної освіти, а саме: 25-тєм регіональним координаторам обласних закладів післядипломної педагогічної освіти (*Додаток Д*) та 14-тєм представникам педагогічних університетів (*Додаток Е*).

Нижче пропонуються узагальнені результати опитування відповідно до двох етапів цього процесу.

ПЕРШИЙ ЕТАП

Опитувальник був надісланий 40-а пілотним школам (всього 120 осіб, серед них – один учитель початкових класів, один учитель закладу загальної середньої освіти, один керівник закладу освіти). Отримано 107 відповідей (89%).

I. Повнота та зрозумілість опису професійних компетентностей

Результати оцінки за 10-бальною шкалою, де 1 = незадовільно, 10 = відмінно:

1) Повнота переліку професійних компетентностей учителя

На запитання щодо повноти переліку професійних компетентностей, зазначених у професійному стандарті, переважна більшість респондентів (62%) оцінила на відмінно

(10 балів), 22% респондентів поставили 9 балів, 11% - 8 балів і лише 15% оцінили від 5 до 7 балів. Не було респондентів, які дали оцінку нижче 5-ти балів.

2) Якщо, на Вашу думку, перелік не є повним, яких професійних компетентностей не вистачає? Що, на Вашу думку, варто додати?

90% респондентів зазначили, що перелік професійних компетентностей є повним.

Приклади типових відповідей:

- «Вважаю, що перелік є повним».
- «Вважаю, що додавати нічого не потрібно».
- «Здається, все добре».
- «Мені здається, що перелік повний, і щоб відповідати усім компетентностям треба витратити все життя».
- «Перелік є повним, досконалості немає межі».
- «Усі професійні компетентності є чіткими та лаконічними».

Пропозиції щодо додаткових компетентностей:

- «Здатність працювати самостійно, без постійного керівництва».
- «Здатність тримати контроль над усіма учнями класу».
- «Потрібно додати щорічну роботу з психологом, оскільки багато вчителів дійсно потребує цього».
- «Самооцінка професійної діяльності вчителя».
- «Соціальна компетентність як вміння жити і працювати з оточуючими».
- «Компетентність управління часом».
- «Педагогічна майстерність – це основа особистісно-ділових якостей і професійної компетентності сучасного вчителя, перелік є повним».

3) А, можливо, щось варто прибрати?

3.1. Переважна більшість респондентів зазначила, що не потрібно видаляти жодних компетентностей.

Типові приклади відповідей:

- «Вважаю, що ні (все влаштовує; все доречно)».
- «Усі зазначені компетентності є необхідними».
- «Усі компетентності є потрібними».
- «І прибрати немає чого, у роботі вчителів це все є».
- «Кожна компетентність є важливою».

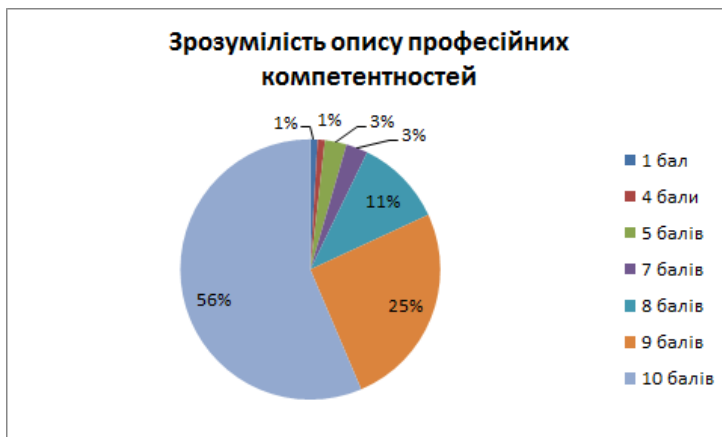
3.2. Коментарі щодо компетентностей, що викликали запитання чи сумніви у доцільності:

- «Здатність спілкування іноземною мовою (знати стилістичні й граматичні правила іноземної мови...). Здатність до спілкування іноземною мовою. Мовно-комунікативна компетентність передбачає здатність до спілкування іноземною мовою, вчитель повинен знати стилістичні й граматичні правила іноземної мови. Вважаю вимоги завищеними.» – **4 відповіді**.
- «Домедична допомога учням (на мою думку, має бути конкретизований мінімум). Здатність надавати домедичну допомогу учням. Для цього є медичні працівники.» – **2 відповіді**.
- «Інклюзивним навчанням мають займатися вчителі певної спеціалізації. Не можна об'єднувати в клас усіх дітей (щодо соціалізації таких дітей, можна вчитися в одній школі, але в різних класах). Обов'язкове нав'язування мені як вчителю «інклюзивної освіти», коли я обирала свій шлях вчителя, я зробила

вибір на роботі з дітьми без вад, бо як мінімум морально до цього я не готова. Доколи будуть порушуватись мої права людини і нав'язувати мені те, чого я робити не хочу». – **2 відповіді.**

- «Виникає низка запитань щодо даних компетентностей: БЗ2.31. Основні форми і засоби визначення запитів та очікувань батьків (індивідуальні зустрічі, опитувальники тощо). Б 32 Основні форми конструктивної взаємодії з батьками в інтересах учнів».
- «Уточнити, що відноситься до моральної компетентності, бо сьогодні вчитель – це вже не людина, вона не має права «пекти пиріжки», вона повинна тільки навчати».
- «Поєднати компетентності з умовами праці кожного педагогічного працівника індивідуально».
- «При зменшенні фінансування на освітню галузь у сьогоднішніх умовах можливо, що не всі педагоги матимуть можливість працювати з оргтехнікою, чи програмним забезпеченням. Наприклад, ліцензії на користування контентом панелей EdPro, що є у нашому закладі, досить коштовні. Якщо засновник не зможе оплатити, то і вчитель тим більше. Чи у стандарті є обов'язковою вимогою наявність технічних засобів праці?»
- «Робота з батьками».

4) Зрозумілість опису професійних компетентностей

Оцінювання професійного стандарту вчителя щодо його зрозумілості здійснювалося за шкалою від 1 до 10, де 1 означало «не зрозуміло», 10 – «повністю зрозуміло».

81% респондентів відповіли, що професійний стандарт був зрозумілим для них (56% оцінили на 10 балів і 25% респондентів – на 9 балів). Лише 2% опитаних поставили оцінки «1» і «2».

5) Якщо у тексті Стандарту щось було Вам незрозумілим, що саме викликало складнощі?

5.1. Переважна кількість респондентів зазначили, що зміст Стандарту не викликав труднощів у розумінні.

Приклади відповідей:

- «Абсолютно ніяких труднощів».
- «Усе було зрозумілим».
- «Усе зрозуміло і лаконічно».
- «Усе зрозуміло – як технологічну карту виробу читаєш».
- «Усі напрями та критерії професійної компетентності вчителя початкових класів зрозумілі».
- «Красиво описано, але матеріально-технічна база для багатьох «необхідно» з переліку відсутня».
- «Опис компетентностей, знань, умінь та навичок доступний і зрозумілий».
- «Текст Стандарту викладено чітко, лаконічно, доступно для сприйняття».

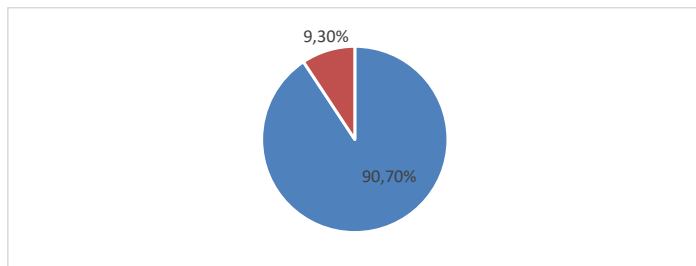
5.2. Коментарі щодо складнощів у розумінні тексту:

- «Більш конкретно, потрібно перевірити на практиці».
- «Важко запам'ятати всі умовні позначення».
- «Опис трудових функцій, професійних компетентностей, знань, умінь і навичок, якими має володіти вчитель, чіткий, конкретний, зрозумілий. Особисто для мене не зрозуміло, де будуть записані назви посад, зазначені в п. 1.6.: у трудовій книжці? У документі про освіту? Як зазначені назви типових посад будуть співіснувати з кваліфікаційними категоріями, що зараз присвоюються вчителю під час атестації, а саме, наприклад, «Вчитель початкових класів ЗЗСО І категорії» і «спеціаліст І категорії», або «спеціаліст вищої категорії»? Я зрозуміла, що диплом молодшого бакалавра буде підтверджувати виконання вчителем трудових функцій А, Б, В. Але мені не зрозуміло, чи такі вчителі зможуть виконувати трудові функції Г, Д, Є, Ж без додаткової освіти? Хоча трудову функцію «Г» має здійснювати вчитель з будь-якою освітою. А без диплома магістра не можна виконувати функцію З?».
- «Без додаткових роз'яснень «Професійний стандарт вчителя» для мене, як для простого вчителя, зараз асоціюється з посадовою інструкцією, де певним чином записано, що я маю знати і уміти, а значить і робити у школі».
- «Складнощі викликали умовні позначення: наприклад, А11. Це А одинадцять чи все ж таки А 1, підпункт 1, якщо так, то треба А 1.1. , можливо, я щось не зрозуміла. Між пунктом і підпунктом треба ставити крапку».
- «Форми організації освітнього процесу».
- «Часто запити та очікування батьків не відповідають здібностям та можливостям дитини, тому необхідно подумати про обов'язковість нижчезазначених умінь і навичок вчителя: Б 32.У1. Визначати і враховувати запити й очікування батьків щодо освіти своїх дітей та власної участі в освітньому процесі Б 32.У2. Активно залучати батьків до участі в освітньому процесі (у класі та в позакласній діяльності)».
- «Юридичні аспекти використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій».

б) Чи можете Ви, послуговуючись описом критеріїв оцінювання рівня професійних компетентностей вчителя, самостійно оцінити рівень власних професійних компетентностей? Чи ці критерії потребують додаткових роз'яснень або інструкцій?

97% респондентів відповіли, що вони зможуть самостійно оцінити власні професійні компетентності, використовуючи професійний стандарт вчителя, а 9,3% респондентів

зазначили, що критерії стандарту потребують додаткових роз'яснень або інструкцій (всього було отримано 107 відповідей).

7) На Вашу думку, наскільки логічно визначені критерії оцінювання професійних компетентностей за кваліфікаційними категоріями вчителя?

8) Якщо Ви бачите, як можна поліпшити опис критеріїв рівня професійних компетентностей за кваліфікаційними категоріями учителя, зазначте, будь-ласка:

Приклади типових відповідей:

- «Видалити поняття супервізії, інтервізії, які є ланкою професійної підготовки психологів та психотерапевтів згідно з європейськими стандартами у компетентності Д.2.2. Здатність до супроводу та підтримки педагогічних працівників (наставництво, супервізія, інтервізія тощо)».
- «Важко відповісти (сказати)».
- «Вважаю, що опис критеріїв рівня професійних компетентностей поліпшувати не треба».
- «Збільшити кількість рівнів кваліфікаційних категорій».
- «Здатність надавати домедичну допомогу учням. Це, на мою думку, краще зробить медичний працівник школи. Особисто я можу втратити свідомість навіть від носової кровотечі».
- «Зробити опис більш лаконічним».
- «Можливо, додати до «Професійного стандарту вчителя» якісь роз'яснення».

Наприклад, не з першого разу читання я звернула увагу на те, що в описі трудових функцій букви і цифри можуть повторюватися. Наприклад, в описі функції Є в стовпчику «Знання» повторюються букви А, Б, В тощо. А тим більше, не кожен учитель зрозуміє, що це означає».

- «Потрібно змінити і удосконалити Типове положення про атестацію педпрацівників.»
- «Професійний виклад опису критеріїв».
- «Робота он-лайн».
- «Розставити певні акценти. Передусім, змінити ставлення до вчителя: від людини-ретранслятора знань на фасилітатора навчального процесу».
- «Слід чітко виписати, якими компетентностями повинен володіти вчитель вищої кваліфікаційної категорії, першої, другої і т.д.»

9) Якщо, на Ваш погляд, є щось іще, що потребує змін у Стандарті, зазначте, будь ласка:

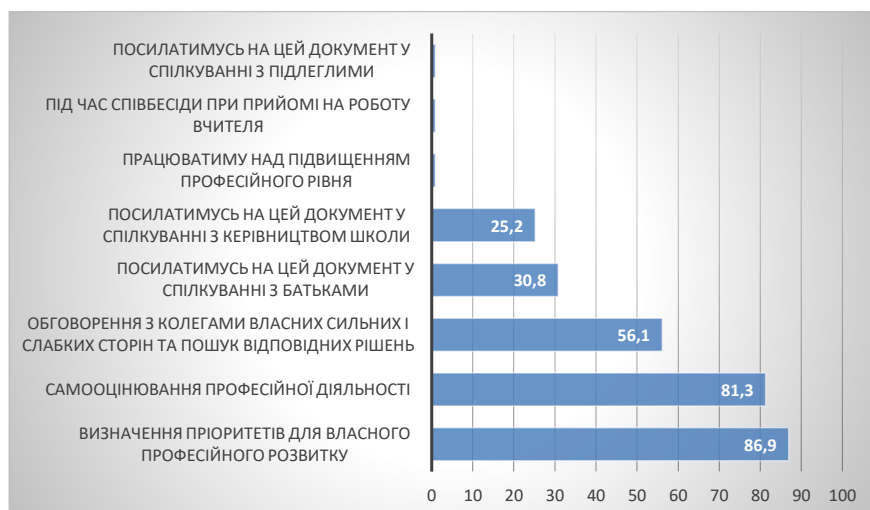
Приклади типових відповідей:

- «Кожна компетентність, знання, вміння написані чітко».
- «Б 32.У1. Визначати і враховувати запити й очікування батьків щодо освіти своїх дітей та власної участі в освітньому процесі Б 32.У2. Активно залучати батьків до участі в освітньому процесі (у класі та в позакласній діяльності) (спростити до мінімуму, враховуючи людський фактор: батьки не мають знань – тонкощів педагогіки – можуть бути конфліктні ситуації)».
- «Вважаю, що професійний стандарт вчителя досить глибоко продуманий і детально розроблений відповідно до законодавчої бази».
- «Вважаю, що Стандарт вичерпно описує критерії рівня професійних компетентностей вчителя».
- «Враховати, як вчитель може зберегти своє психоемоційне здоров'я (синдром професійного вигорання)».
- «Залишити можливість присвоєння вчителям педагогічного звання».
- «Компетентність педагогічного партнерства повинні бути в рамках педагогічної діяльності й відмежовуватися від обов'язків, що повинні виконувати батьки».
- «п. 1. 1. ГУМАНІСТИЧНОГО світогляду; п. 1. 8. Вища ПЕДАГОГІЧНА освіта; Необхідні попередні навчання З ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ; ЗК. 01 виключити «та брати участь у суспільному житті на різних рівнях». ЗК. 04. виключити «до створення команди однодумців».
- «Упущено питання сертифікації».
- «Уважаю, що назва «рефлексивна» є не дуже вдалою щодо описуваної компетентності з огляду на лексичне значення цього слова».
- «Формувальне оцінювання змінити в 3 – 4-х класах на бальне оцінювання».

10) Чи будете Ви використовувати професійний стандарт вчителя у своїй професійній діяльності і яким чином?

11) Якщо «так» або «скоріше так», як саме Ви будете використовувати Стандарт?

12) Якщо «ні» або «скоріше ні», чому Ви не будете використовувати Стандарт?

- Відсутнє погодження з Положенням про атестацію педагогічних працівників. Тому не зрозуміло, як його використати.
- Бо він є неофіційним документом.
- Буду вивчати.
- Не знаю, як користуватися.
- Він написаний незрозумілою мовою.
- Поки не бачу практичної користі у Стандарті. Мені, простому вчителю, поки не було потреби звертатися до цього документа. Навіть при проходженні пілотної

- сертифікації. Ну, крім того, що я з ним просто ознайомилася.
- Потребує додаткових роз'яснень.
 - Потрібен час на апробацію.

ЕТАП 2

Друга частина містила 2 додаткові запитання, а саме 1) Як Ви вважаєте, чи правильно розподілені рівні володіння певними трудовими функціями і компетентностями за рівнями кваліфікації вчителя? 2) Якщо ні, то надайте Ваші зауваження і пропозиції.

Опитувальник був надісланий іншим 40-а пілотним школам (120 осіб), а також 25 регіональним координаторам – представникам ЗППО.
Усього отримано відповідей – 110 (76%).

I. Повнота та зрозумілість опису професійних компетентностей

Результати оцінки за 10-бальною шкалою, де 1 = незадовільно, 10 = відмінно:

1) Повнота переліку професійних компетентностей учителя

2) Якщо, на Вашу думку, перелік є неповним, яких професійних компетентностей не вистачає? Що, на Вашу думку, варто додати?

3) А, можливо, щось варто прибрати?

3.1. Переважна більшість зазначили, що не потрібно видаляти жодних компетентностей.

Типові приклади відповідей:

- Ні (Ні, не потрібно; нічого не потрібно забирати; не варто).
- Все враховано, все необхідне.

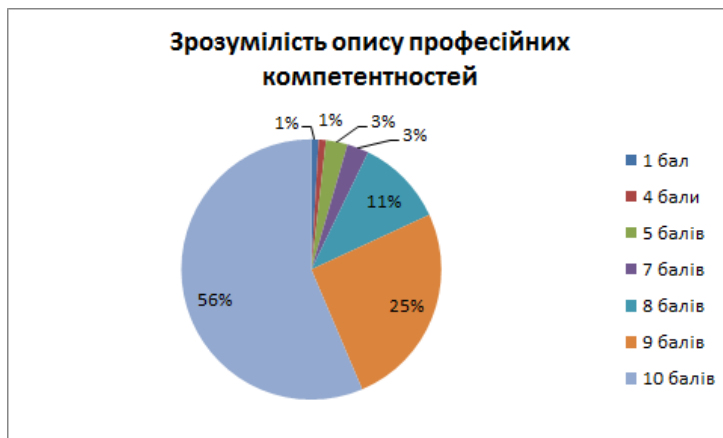
3.2. Коментарі щодо компетентностей, що викликали запитання чи сумніви у доцільності:

- Здатність спілкування іноземною мовою – **5 відповідей**.
- Надавати домедичну допомогу учням – **2 відповіді**.
- Можливо, спростити формулювання у роз'ясненні професійних

компетентностей.

- Неймовірна кількість іншомовних слів і термінів. До більшості з них є українські відповідники.
- Оптимізувати.
- Так, трохи менше усіх тих паперових документів.
- Прийом на роботу вчителів здійснювати за строковою угодою.
- Професійний стандарт – інструмент, що дає можливості вчителям і керівникам закладів освіти орієнтуватися на те, що повинен вміти і знати фахівець, а також сприяє розширенню можливостей педагога.
- Професія вчителя багатофункціональна. Створення професійного стандарту виходило з тих функцій, що виконує вчитель зараз, і тих вимог, що ставить НУШ. Тому негативним є те, що повне виконання функцій буде виснажувати вчителів і відлякувати молодих спеціалістів.
- Варто внести конкретизацію: якими знаннями, уміннями і навичками повинні володіти вчителі кожної категорії у кожному розділі.
- Емоційно-етична компетентність, на мій погляд, є складовою психологічної, і немає особливої потреби виділяти її окремо.
- Є питання щодо лідерських якостей (ЗК.04). Дуже висока планка. Якщо кожен вчитель матиме такі якості, то для чого директор. І ще, однодумці – це відносно і не завжди добре, краще коли є вміння толерантно сприймати думки інших людей.
- Зайве в таблиці предмет та засоби праці.
- Здатність до керування власним життям?
- Зменшити обсяг тексту.

4) Зрозумілість опису професійних компетентностей

5) Якщо у тексті Стандарту щось було Вам незрозумілим, що саме викликало складнощі?

5.1. 82.7% респондентів зазначили, що зміст Стандарту не викликав труднощів у розумінні. Приклади відповідей:

- Усе зрозуміло, але з пояснення цих компетентностей виходить, що вчителю додаються ряд важливих обов'язків.

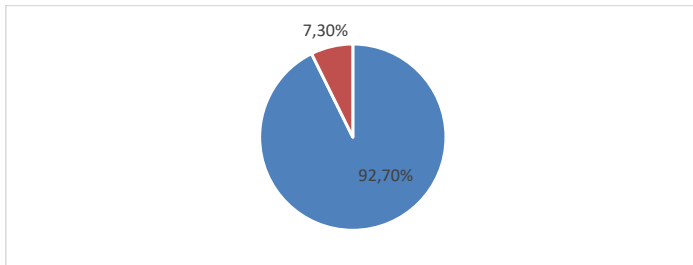
- Усе було зрозумілим.
- Усе зрозуміло.
- Усе чітко сформульовано, складнощів у розумінні прочитаного не виникало.
- Опис зрозумілий.
- Текст Стандарту є зрозумілим.

5.2. Коментарі щодо складнощів у розумінні тексту:

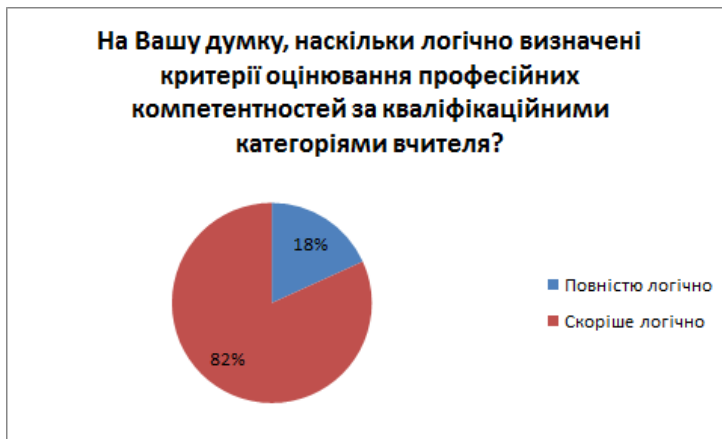
- Знання. «Наукові методи, рівні та форми пізнання».
- В22. Здатність надавати домедичну допомогу учням. Якщо це діти, які навчаються в інклюзивних класах з різними нозологіями, то вчитель може нашкодити, потрібні кваліфікаційні курси.
- Висловлення потребують редагування та виправлення мовних помилок. Наприклад, не «предмету», а «предмета». Виклад за змістом чіткий та зрозумілий.
- Дуже великий за об'ємом. Учителі з ним знайомитися не будуть. Ще один документ без практичної реалізації.
- Забагато вимог, відповідно, багато обов'язків.
- Здатність до керування власним життям? Застосовує у роботі з дітьми з особливими потребами розумні пристосування?
- Здатність до супроводу та підтримки педагогічних працівників (наставництво, супервізія, інтервізія тощо).
- Навіщо вчителю, який не викладає іноземну мову, висувати вимогу щодо використання її в спілкуванні? Це не повинно впливати на професійний рівень педагога!
- Не всі пункти є чітко окресленими.
- Незрозуміло де і яка категорія і кожної категорії функції.
- Організаторська чи організаційна? – Вважаю, що правильна назва – організаторська, а не організаційна компетентність. У рефлексивній компетентності: «аналіз результатів власної професійної діяльності з урахуванням результатів навчання учнів». А де результати виховання і розвитку, про які йдеться на початку?
- Прогностичні методи планування освітнього процесу. Модельні навчальні програми як основа для розроблення власних навчальних програм.
- Структура професійного стандарту.
- Чітко надавати пояснення.
- Як на мене, кількість нашкодила якості...
- Сучасні підходи до соціалізації учнів.

б) Чи можете Ви, послуговуючись описом критеріїв оцінювання рівня професійних компетентностей вчителя, самостійно оцінити рівень власних професійних компетентностей? Чи ці критерії потребують додаткових роз'яснень або інструкцій?

92,7% респондентів відповіли, що вони зможуть самостійно оцінити власні професійні компетентності, використовуючи професійний стандарт вчителя, а 7,3% респондентів зазначили, що критерії стандарту потребують додаткових роз'яснень або інструкцій (всього було отримано 110 відповідей).

7) На Вашу думку, наскільки логічно визначені критерії оцінювання професійних компетентностей за кваліфікаційними категоріями вчителя?

8) Якщо Ви бачите, як можна поліпшити опис критеріїв рівня професійних компетентностей за кваліфікаційними категоріями учителя, зазначте, будь-ласка:

81.8% респондентів вважають опис критеріїв повним та таким, що не потребує поліпшення. Серед інших відповідей:

- «Розробляє критерії формувального оцінювання», «Розкриває потенціал для креативних та колективних рішень проблем, що впливають на місцеву громаду або все людство» – ці компетентності я б подала у I-шу категорію.
- Більш детально описати.
- Вважаю, що до пунктів «надання домедичної допомоги» повинен бути доданий чіткий протокол дії працівника.
- Виділити колонки для певної категорії учителів у кожному розділі, щоб бачити відмінність вимог між категоріями. Це дасть учителеві можливість підвищувати свій рівень.
- Вказані зависокі критерії оцінювання вчителя за кожною категорією.
- Внести зміни до Типового положення про атестацію педагогічних працівників

- (особлива увага – уміння вчити дітей, толерантність, результативність).
- Домедична допомога учням – потрібно мати відповідний документ кожному учителю????
 - Звернути увагу на критерії рівня професійних компетентностей учителя у співпраці з батьками з метою підтримки учнів в освітньому процесі.
 - Можна, на мою думку, додати в інформаційно-цифрову компетентність володіння вміннями здійснювати дистанційне навчання.
 - Об'єднайте розділи, спростіть написання. Документ мало придатний до прочитання і осмислення.
 - Обов'язки вчителя I та II категорії де в чому схожі.
 - Окремо для молодих педагогів (до 5 років).
 - Опис у зрозумілій доступній формі, якщо вже маєш вищу категорію. Але спеціаліст не бачить у такій формі яких висот він повинен досягти через 5 років тощо. Він буде тільки своєю колонку читати. Тому тут треба показати, який поступ треба зробити від категорії до категорії. Можливо менше опису, а більше конкретики.
 - Оскільки опис критеріїв рівня професійних компетентностей розбито на підгрупи (A11, A12 і т.д.), то і опис кваліфікаційних категорій учителя варто теж розбити на підгрупи.
 - Професійні компетентності педагогічних працівників відповідають кваліфікаційним категоріям.
 - Спростити документ. Менше слів, більше суті.
 - Спростити, щоб кожному було зрозуміло.
 - Трохи дивує, що для вчителів початкових класів і середньої школи цілком ідентичний стандарт. Може б додати коментарі (наголоси, уточнення, пропозиції...) для вчителя початкових класів і вчителя середніх класів.
 - Ще потрібно доопрацювати. Обговорення повинно бути змістовним на рівні вчителів, а не обирати трьох з усього колективу.
 - Я не можу поліпшити опис критеріїв рівня професійних компетентностей з кваліфікаційними категоріями учителя.

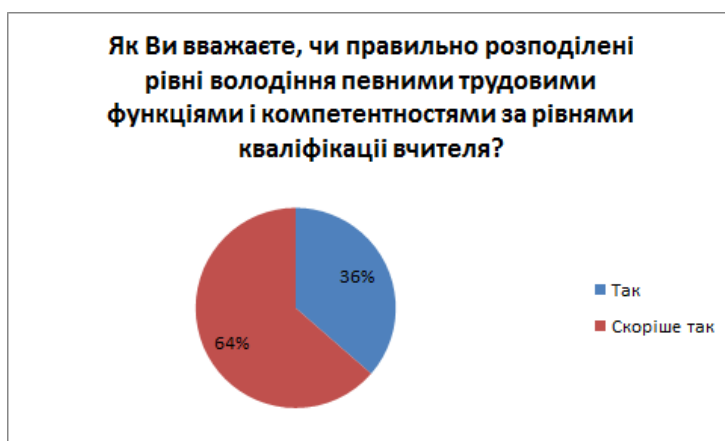
9) Якщо, на Ваш погляд, є щось іще, що потребує змін у Стандарті, зазначте, будь ласка:

- B2.2.32 – Правила надання домедичної допомоги учням вироблені?, затверджені? Г1.2.32 – слід зазначити стаж учителя, що дозволить розробляти власні навчальні програми; B1. Інклюзивна компетентність. Застосовує у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами розумні пристосування (що містить у собі поняття «розумні пристосування»?).
- Викладати зрозуміліше, з роз'ясненнями.
- Володіння іноземною мовою, домедична допомога – зробити уточнення про застосування домедичної допомоги особам із особливими освітніми потребами, яким вчитель не зможе надати таку допомогу. Це важливо, бо коли йдеться про певні нозології, то вчитель не зможе допомогти. І перекладати відповідальність за здоров'я дитини на вчителя – це велика проблема. Бо завдання вчителя – це навчання, створення індивідуального підходу, а очевидно у тих закладах, де є системна інклюзивна освіта, мають бути підрозділи, що будуть займатись цими питаннями”.
- Учитель має право на належне освітнє середовище.
- Діти у стандарті де? Вчитель ради вчителя? Чи ради дітей?

- Здатність до спілкування іноземною мовою (якщо це російська, тоді так). Але всі інші мови вивчалися нашими педагогами на неналежному рівні, і вимагати спілкування іноземною мовою нелогічно. Проходження курсів щороку.
- Зменшити об'єм, показати, де конкретно він буде реалізовуватися. У нас досить сильна і велика школа, проте я майже не бачу вчителів, які відповідають цьому Стандарту.
- Занадто багато відповідальності.
- Коригування власної діяльності відповідно до обставин.
- Менше вимог до вчителя щодо писанини.
- Механізм контролю дотримання Стандарту.
- На мою думку, зайвими є предмети і засоби праці.
- На мою думку, слід перефразувати вислови «хороші стосунки», «хороший рівень викладання».
- Не побачила позиції щодо посад. У Стандарті вчителя початкових класів визначені посади «УЧИТЕЛЬ (I категорії, вищої категорії) ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗЗСО». У Стандарті, що обговорюється, цього немає. Такі посади будуть передбачені тільки для вчителів початкових класів?
- Предмети та засоби праці, на мою думку, винести окремим додатком, як рекомендації.
- Пункт 1.9 – повний, а не частковий медичний огляд.
- Самоосвітня компетентність. Формування гнучкої системи самоосвітньої діяльності.
- Соціальний захист вчителя і матеріальна підтримка з боку держави змінить ставлення вчителя до роботи в цілому.
- У першому реченні – пропуск: «необхідні для успішної самореалізації та продовження навчання, світогляду...». Виходить – «продовження світогляду»? Треба вставити перед світоглядом слово «формування», тоді буде логічно – «формування світогляду». Робота педагога пов'язана з «підвищенням нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням». Вважаю, що треба забрати слово «нервово» і залишити просто «емоційним та інтелектуальним навантаженням». Також вважаю доцільним уточнити термінологію – у тексті: А1132. Інтонаційні та позамовні (міміка, жести, рухи) засоби виразності мовлення – краще: інтонаційні та невербальні засоби виразності комунікації (бо жести, рухи, міміка – це теж мова (тіла), а не позамова, що виражається не через слова – невербально).
- Уточнення вимог за категоріями у кожному розділі «Перелік трудових функцій»
- Більше вимог до педагога.
- Якщо до педагога є вимоги «Використовувати, створювати, проектувати та поширювати цифрові освітні ресурси для впровадження цифрової освіти, урядування, професійного розвитку» та «Впорядковувати цифрові освітні ресурси і забезпечувати їх доступність для учасників освітнього процесу», повинні бути створені відповідні умови для якісної роботи з інформаційними ресурсами у всіх закладах освіти без виключення.
- Виділити окремо Стандарт вчителя початкових класів.
- Зазначити на необхідності не просто вищої, а вищої педагогічної освіти.
- Вважаю, що необхідно обов'язково доповнити до пункту 1.9. Умови допуску до роботи за професією вимогу про наявність педагогічної освіти (визначено чинним законодавством). Втрачається логіка: вчителем може бути і агроном із вищою освітою, але агрономом вчитель бути не може!?. Такий підхід нівелює вагомість і суспільну значимість педагогічної праці.

- У розділі 7. Професійні компетентності педагогічних працівників відповідно до кваліфікаційних категорій вважаємо, що твердження «доступною для учнів мовою» потребує роз'яснення або вилучення.

10) Як Ви вважаєте, чи правильно розподілені рівні володіння певними трудовими функціями і компетентностями за рівнями кваліфікації вчителя?

11) Якщо «ні» або «скоріше ні», то надайте Ваші зауваження і пропозиції. Переважна більшість респондентів не мають зауважень. Серед інших відповідей:

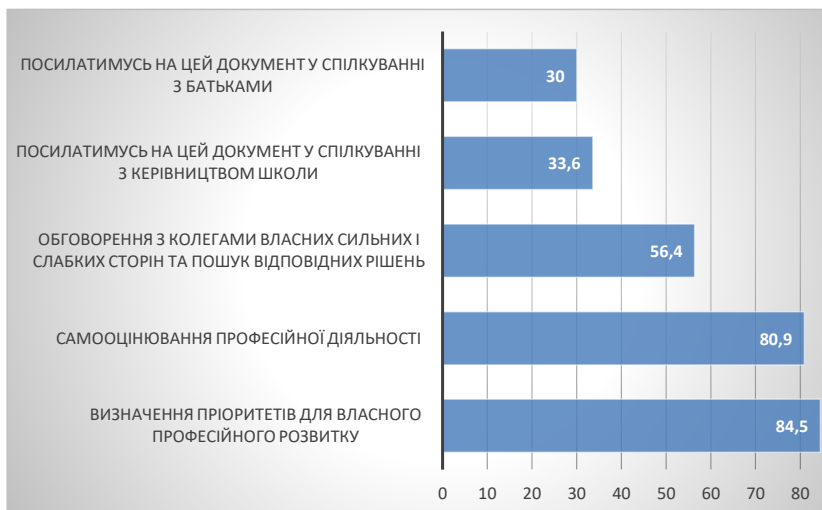
- Випускники університету не знають методики викладання, педагогіки.
- Навчає доступною для учнів мовою. Як спеціаліст повинен навчати за цим Стандартом?
- Переважна більшість спеціалістів, чи вчителів II категорії 100-відсотково відповідають вищій категорії. Але не мають її. Тоді навіщо Стандарт? Навіщо так детально все розписувати, якщо для отримання вищої категорії потрібно 15 років?
- Рівні володіння трудовими функціями і компетентностями за рівнями кваліфікації вчителя розподілені правильно.
- Слід розпочати закладати основи трудових функцій і компетентностей вчителя ще у ЗВО.
- Уточнення вимог за категоріями у кожному розділі «Перелік трудових функцій».

12) Чи будете Ви використовувати професійний стандарт вчителя у своїй професійній діяльності і яким чином?

Додано примітку [11]: 12., 13, 14 діаграми не описані словесно. Так має бути чи врто після діаграми прописати?

13) Якщо «так» або «скоріше так», як саме Ви будете використовувати Стандарт?

14) Якщо «ні» або «скоріше ні», чому Ви не будете використовувати Стандарт?

ЕТАП III

Опитувальник був надісланий представникам 14-тьох закладів вищої педагогічної освіти.
Отримано відповіді від 11-тьох ЗВО (78%).

I. Повнота та зрозумілість опису професійних компетентностей

Результати оцінки за 10-бальною шкалою, де 1 = незадовільно, 10 = відмінно:

1) Повнота переліку професійних компетентностей учителя

2) Якщо, на Вашу думку, перелік є неповним, яких професійних компетентностей не вистачає? Що, на Вашу думку, варто додати?

55% респондентів зазначили, що перелік професійних компетентностей є повним. Приклади типових відповідей:

- Вважаю, що перелік є повним.
- Перелік є достатнім.

- Розроблено достатньо.
- Перелік є достатнім.

Пропозиції щодо додаткових компетентностей:

- Компетентність педагога-вихователя.
- Не відображена специфіка діяльності вчителя початкових класів.
- Компетентності щодо здійснення виховної роботи вчителя у школі.
- До комунікативної компетентності додати ще одну складову, наприклад, А14 – здатність керувати часом або тайм-менеджмент.
- Цифрова грамотність та культура мережевого спілкування.

3) А, можливо, щось варто прибрати?

3.1. Переважна більшість зазначили, що не потрібно видаляти жодних компетентностей. Типові приклади відповідей:

- Ні.
- Ні, не потрібно.
- Нічого не потрібно забирати.

3.2. Коментарі щодо компетентностей, що викликали запитання чи сумніви у доцільності:

- Опис психологічної та інформаційно-цифрової компетентності є дещо переобтяжений. Включені професійні вимоги, що ставляться до психолога та вчителя інформатики щодо володіння необхідними вміннями та навичками.
- Зменшити вартість суміжних професійних функцій (психолога, менеджера освіти, соціального педагога та фахівця з інклюзії).
- Зменшити обсяг тексту.

4) Зрозумілість опису професійних компетентностей

5) Якщо у тексті Стандарту щось було Вам незрозумілим, що саме викликало складнощі?

5.1. Переважна кількість респондентів зазначили, що зміст Стандарту не викликав труднощів у розумінні. Приклади відповідей:

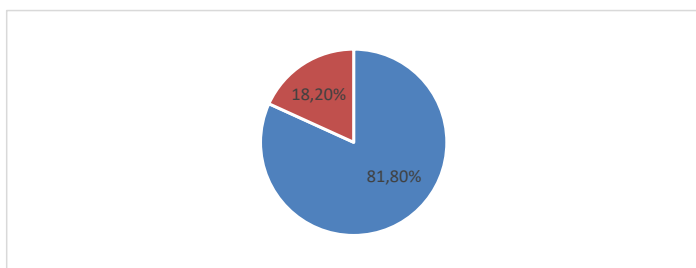
- Складнощів не було.
- Нічого.
- Усе зрозуміло.
- Не було.

5.2. Коментарі щодо складнощів у розумінні тексту:

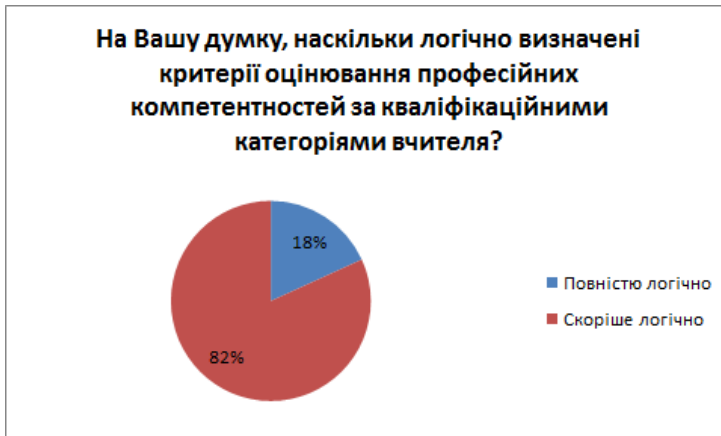
- У підрозділі 1.9. Умови допуску до роботи за професією вважаємо, поняття «достатньому для спілкування» (для іноземців та осіб без громадянства) потребує уточнення (достатньому для професійного спілкування, для прикладу).
- Є поняття, що важко виміряти, наприклад, «творчо добирає навчальний матеріал...» або Компетентність Б2 «Як виміряти різницю між спеціалістом і II категорією?», зазначено спеціаліст «Розрізняє..», а спеціаліст II категорії «Усвідомлює...». Для компетентності B2, у характеристиці спеціаліста говориться тільки про дотримання санітарно-гігієнічних вимог, а про застосування ніяких здоров'язберезувальних заходів мова не йде – це не є правильним.
- Велика кількість тексту.

б) Чи можете Ви, послуговуючись описом критеріїв оцінювання рівня професійних компетентностей вчителя, самостійно оцінити рівень власних професійних компетентностей? Чи ці критерії потребують додаткових роз'яснень або інструкцій?

81,8% респондентів відповіли, що вони зможуть самостійно оцінити власні професійні компетентності, використовуючи професійний стандарт вчителя, а 18,2% респондентів зазначили, що критерії стандарту потребують додаткових роз'яснень або інструкцій (всього було отримано 11 відповідей).

7) На Вашу думку, наскільки логічно визначені критерії оцінювання професійних компетентностей за кваліфікаційними категоріями вчителя?

8) Якщо Ви бачите, як можна поліпшити опис критеріїв рівня професійних компетентностей за кваліфікаційними категоріями учителя, зазначте, будь ласка:

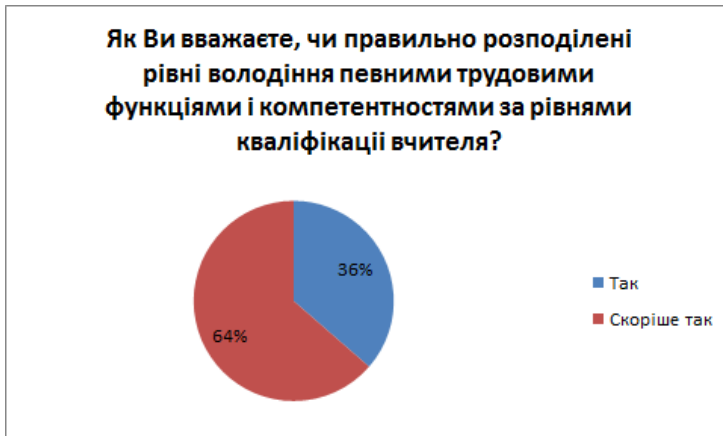
73% респондентів вважають опис критеріїв повним та таким, що не потребує поліпшення. Серед інших відповідей:

- Враховувати рівень сформованості педагогічної майстерності – базовий, конструктивний і творчий.
- У підрозділі 2.1. Підвищення кваліфікації, вважаємо за необхідне уточнити рівень вищої освіти для отримання кожної кваліфікаційної категорії.
- Формулювати в категоріях, що можна виміряти.

9) Якщо, на Ваш погляд, є щось іще, що потребує змін у стандарті, зазначте, будь ласка:

- Не потребує.
- Нічого поки що не змінювати.
- Виділити окремо Стандарт вчителя початкових класів.
- Зазначити на необхідності не просто вищої, а вищої педагогічної освіти.
- Вважаю, що необхідно обов'язково доповнити до пункту 1.9. Умови допуску до роботи за професією додати вимогу про наявність педагогічної освіти (визначено чинним законодавством). Втрачається логіка: вчителем може бути і агроном із вищою освітою, але агрономом вчитель не може бути!? Такий підхід нівелює вагомість і суспільну значимість педагогічної праці.
- У розділі 7. Професійні компетентності педагогічних працівників відповідно до кваліфікаційних категорій вважаємо, що твердження «доступною для учнів мовою» потребує роз'яснення, або вилучення.
- Достатньо.
- Наразі немає.

10) Як Ви вважаєте, чи правильно розподілені рівні володіння певними трудовими функціями і компетентностями за рівнями кваліфікації вчителя?

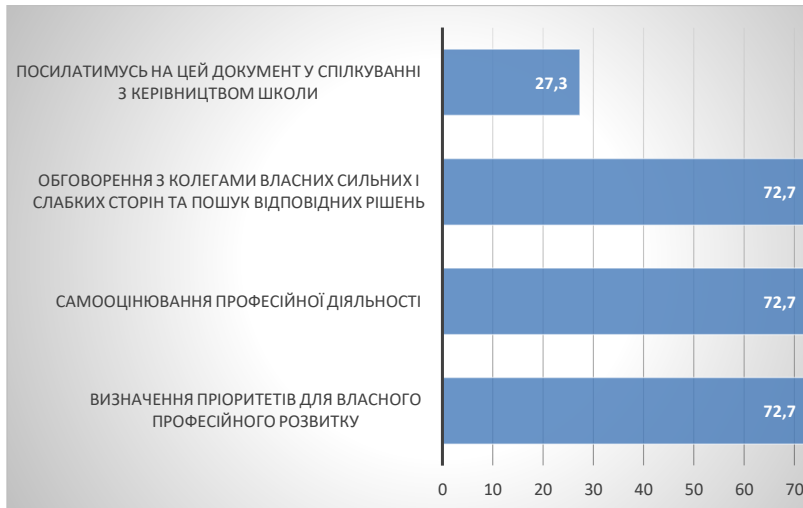
11) Якщо «ні» або «скоріше ні», то надайте Ваші зауваження і пропозиції.

В окремих пунктах опису володіння компетентностями за рівнями кваліфікації нечітко сформульовано перелік умінь та навичок або дуже узагальнено, зокрема у Б.3 Компетентність педагогічного партнерства для вчителя вищої категорії.

12) Чи будете Ви використовувати професійний стандарт учителя у своїй професійній діяльності і яким чином?

13) Якщо «так» або «скоріше так», як саме Ви будете використовувати Стандарт?

14) Якщо «ні» або «скоріше ні», чому Ви не будете використовувати Стандарт?
Відповіді відсутні.